

Εθελοντισμός: Ορισμοί, μύθοι και θέσεις για τη Διαφάνεια στη λειτουργία των ΜΚΟ

Γιώργος Γαμπιεράκης
Σύμβουλος Στρατηγικής Επικοινωνίας
Πρόεδρος Ακαδημίας Εθελοντισμού HELPHELLAS

Με αφορμή πρόσφατες συζητήσεις και αντιδράσεις που δημιουργήθηκαν σχετικά με τη λειτουργία συγκεκριμένων ΜΚΟ, αλλά και φυσικών προσώπων που λειτουργούσαν χωρίς νομική μορφή, η Ακαδημία Εθελοντισμού HelpHellas θα ήθελε να διατυπώσει δημόσια ορισμένες θέσεις και σκέψεις.

Ξεκινάμε από μία σημαντική βασική αρχή: άλλο κάνω εθελοντισμό, άλλο οργανώνω τον εθελοντισμό.

Άλλο μια αποσπασματική κοινωνική προσφορά και αλληλεγγύη, άλλο η οργανωμένη εθελοντική προσφορά ως στάση ζωής, με συνέχεια και συνέπεια.

Άλλο η προσφορά προσδιορισμένου εθελοντικού χρόνου, γνώσεων, δεξιοτήτων, άλλο η προσφορά συντεταγμένου παραγωγικού χρόνου στον Εθελοντισμό.

Άλλο να δημιουργώ δομές για μια αρχική κάλυψη αναγκών κι άλλο να δημιουργώ στη συνέχεια ένα πολυπρόσωπο οργανισμό, που δεν έχω πιθανά την επάρκεια να διοικώ.

Ο Εθελοντισμός σε ατομικό επίπεδο αποτελεί προσφορά και μια μορφή σύνδεσης μεταξύ ανθρώπων, αλλά και μια κοινωνική ανάγκη.

Ο συντεταγμένος όμως Εθελοντισμός σε επίπεδο οργάνωσης, δομής και συντονισμού, για να παραμείνει καθαρός στο μυαλό και στη ψυχή των ανθρώπων, για να μπορεί να παραμένει συνδεδεμένος κρίκος κοινωνικού έργου, χρειάζεται να λειτουργεί με ακόμη μεγαλύτερη συνέπεια και προσοχή.

Ο οργανωμένος και συντεταγμένος Εθελοντισμός που πολλές φορές καλύπτει και κενά του Κράτους και της Πολιτείας, συνεπάγεται οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, οι οποίες έχουν Διοικητική, Νομική, Λογιστική και Οικονομική Ευθύνη.

Οι Εθελοντικές Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών (Ο.ΚΟΙ.Π.) για να μπορούν να λειτουργούν και να υλοποιούν τους στόχους και τους

σκοπούς τους, διατηρώντας την εμπιστοσύνη των ανθρώπων, που τις κρατούν ζωντανές, χρειάζονται:

- Να έχουν οικονομική και διοικητική διαφάνεια
- Να είναι ανοικτές σε κρατικό έλεγχο, όχι μόνον στα οικονομικά, αλλά και στον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας τους
- Να έχουν εσωτερικές διαδικασίες ελέγχου του προσωπικού τους
- Να έχουν εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας
- Να έχουν εσωτερική εκπαίδευση με ετήσια υποδομή αξιολόγησης του προσωπικού και των εθελοντών
- Να έχουν απαραίτητα πιστοποιημένο προσωπικό, ανάλογα με τη λειτουργία και τον σκοπό του οργανισμού, το οποίο υπογράφει υπεύθυνα την ομαλή λειτουργία των διαδικασιών
- Να υπάρχουν υπογεγραμμένα από την Διοίκηση τριμηνιαία ή τουλάχιστον εξαμηνιαία reports τα οποία αναρτώνται στη διαφάνεια
- Να υπάρχουν εσωτερικά οργανογράμματα
- Οι εθελοντές να είναι εκπαιδευμένοι και πιστοποιημένοι

Από την πλευρά του Κράτους θα πρέπει:

- Η θεσμοθέτηση του Εθελοντισμού να αναφέρεται εκτός από τα Οικονομικά και σε Διοικητικά, Νομικά και Οργανωτικά Άρθρα
- Να δημιουργηθεί άμεσα μία Ανεξάρτητη Αρχή Ελέγχου για τις Εθελοντικές Οργανώσεις
- Να δημιουργηθεί Παρατηρητήριο για τον Εθελοντισμό στη χώρα με την παράλληλη δημιουργία ενός Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου Εθελοντών, που αποτελεί μια πάγια θέση και πρόταση της Ακαδημίας Εθελοντισμού HelpHellas που έχει ήδη υλοποιηθεί
- Να ελέγχεται το μητρώο και οι Εθελοντικές Οργανώσεις που υπάρχουν σε αυτές για το έργο, τις δράσεις και τον τρόπο λειτουργίας τους
- Να υπάρξει Επίτροπος ή Γραμματέας Εθελοντισμού, ο οποίος θα λειτουργεί σαν γέφυρα και συνδεδεμένος κρίκος ανάμεσα στο κράτος, τις οργανώσεις και τους ανθρώπους που επιθυμούν να λειτουργήσουν ως εθελοντές

Σε μία κοινωνία λοιπόν που χρειάζεται τον Εθελοντισμό ως συνδετικό κρίκο και συναρμολόγητο στο έργο της (αλλά όχι αντικαταστάτη), είναι σημαντικό να αλλάξει η νοοτροπία για αυτόν και να γίνει κατανοητό ότι ο Εθελοντισμός χρειάζεται να είναι οργανωμένος και συντεταγμένος για να έχει αξιοπιστία, να κερδίζει εμπιστοσύνη και να ασκείται με σεβασμό και υπευθυνότητα.

Ήρθε η ώρα που η Πολιτεία και η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να πάψει να ανταγωνίζεται ή να “απαξιώνει” τους Εθελοντές και τις Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, ενθυμούμενη την χρησιμότητα τους κατά την διάρκεια μόνο φυσικών καταστροφών ή άλλων έκτακτων γεγονότων.

Όπως επίσης να θεωρούνται από τον Τύπο με μεγάλη ευκολία εθελοντικές οργανώσεις και μη κερδοσκοπικές εταιρείες με αξιόλογο κοινωνικό έργο και δράσεις, σχεδόν ως “υποψήφιοι απατεώνες”, επειδή υπάρχουν δυστυχώς και ορισμένα αρνητικά παραδείγματα, κυρίως σε οργανώσεις που ασχολούνται με το μεταναστευτικό ή που έχουν ιδρυματική μορφή.

Οι ισοπεδωτικές αναφορές στα ΜΜΕ αδικούν και δεν τιμούν τον χώρο των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, που ορισμένες από αυτές παράγουν πολύτιμο κοινωνικό έργο.

Οι Ενεργοί Πολίτες που επιλέγουμε ενσυνείδητα τον τρίτο πυλώνα δράσης (Δημόσιος, Ιδιωτικός, Κοινωνικός) από επιλογή και όχι από αδυναμία, δεν ευθυνόμαστε ούτε για την αχρησιμοποίηση κάποιων από τα ΜΜΕ, ούτε για την έλλειψη ελέγχου εκ μέρους της Πολιτείας για τη διαφάνεια των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, που ασχολούνται με τον Οργανωμένο Κοινωνικό Εθελοντισμό.

Και δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι η Ελλάδα δυστυχώς βρίσκεται στις τελευταίες χώρες στο τομέα του Οργανωμένου Εθελοντισμού, όπως και στην μη ύπαρξη συλλογικής συνείδησης και κουλτούρας ομαδικότητας.

Είναι κρίμα δυστυχώς που και στον τομέα αυτό επικρατούν εύνοιες και διακρίσεις σε ΜΜΕ και Πολιτεία, αλλά και από Ιδρύματα προς ορισμένες μόνο μεγάλες ΜΚΟ πράγμα το οποίο δημιουργεί προβλήματα λειτουργικότητας και ισονομίας στο οικοσύστημα των “Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών” όπως πλέον θα έπρεπε να αποκαλούνται σύμφωνα με το τελευταίο νομοσχέδιο.

Πρέπει να κατανοήσουμε ότι ο εθελοντισμός αποτελεί πλέον αναγκαιότητα για την εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής στη χώρα μας και αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο μέσα από την διαφάνεια, και την υποστήριξη των μικρών και μικρομεσαίων οργανώσεων, όπου πολλές φορές γίνεται εξαιρετική δουλειά.

Ας μην ξεχνάμε ότι είναι πολυάριθμες οι ψυχολογικές και κοινωνιολογικές έρευνες παγκοσμίως, που έχουν δείξει ότι η συστηματική ενασχόληση με τον κοινωνικό εθελοντισμό, βοηθά όχι μόνο αυτούς που δέχονται βοήθεια, αλλά και αυτούς που την προσφέρουν, καθώς αποτελεί μία βασική έκφραση των ανθρωπίνων

σχέσεων και την ανάγκη των ατόμων να συμμετέχουν και να είναι σημαντικόι για τους συνανθρώπους τους.

Μέσα από την εθελοντική απασχόληση προσφέρονται εμπειρίες, νέες δεξιότητες, αποφόρτιση από την καθημερινότητα, έξοδοι διαφυγής από προσωπικά προβλήματα κι όλα αυτά χωρίς οικονομικό κόστος. Ταυτόχρονα δημιουργούνται συνεχώς ευκαιρίες για νέες γνωριμίες, που δημιουργούν δεσμούς σύνδεσης και συμβάλουν στην καταπολέμηση της κοινωνικής μοναξιάς. Το αίσθημα αλληλεγγύης μεταξύ των εθελοντών είναι καθοριστικό για την εξέλιξή τους. Η εθελοντική δράση αποτελεί ένα ιδανικό καταφύγιο για μακροχρόνια ανέργους που στις δομές του εθελοντισμού θα έχουν την δυνατότητα όχι μόνο να εκτονωθούν, αλλά να προβάλουν την δουλειά τους και να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους. Ασφαλώς παίζει καθοριστικό ρόλο η σωστή επιλογή του εθελοντικού φορέα, ώστε ο ενδιαφερόμενος να αποδώσει με τον καλύτερο τρόπο και θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να δούμε σύντομα και το θέμα της αξιολόγησης εθελοντικών οργανώσεων και του έργου τους από μια ανεξάρτητη και αδέσμευτη αρχή, που να μην εξυπηρετεί άλλου είδους σκοπιμότητες ή συμφέροντα.

Για αυτό χρειάζεται άμεσα η Πολιτεία να διαμορφώσει ένα ολιστικό θεσμικό πλαίσιο για την καταγραφή και αποτύπωση του Κοινωνικού Χάρτη ανά Περιφέρεια και Δήμους σε όλη την επικράτεια, με στόχο την αξιοποίηση όλου του ενεργητικού των Εθελοντών και Ενεργών Πολιτών που σήμερα είναι κατακερματισμένος σε διάφορα μητρώα, ακόμα και μετά την ψήφιση του Νέου Νομοσχεδίου, όπου λειτουργούν ξεχωριστά μητρώα σε διάφορα Υπουργεία.

Η Ακαδημία Εθελοντισμού HELPHELLAS έχει αποστείλει εδώ και μήνες ολοκληρωμένη πρόταση προς τον Πρωθυπουργό της Χώρας για την άμεση αναγκαιότητα δημιουργίας Γραμματείας αλλά και Παρατηρητήριου για τον Εθελοντισμό, που θα παρακολουθεί και θα εποπτεύει από κοντά όλο τον χώρο και την λειτουργία των Οργανώσεων, προκειμένου να αποφεύγονται τέτοια γεγονότα όπως αυτά που συνέβησαν πρόσφατα και που δυστυχώς αδικούν και αμαυρώνουν συνολικά τον Χώρο της Κοινωνίας των Πολιτών.

Οι Εθελοντές και πολλά μέλη των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, δίνουν καθημερινά σε αντίξοες συνθήκες ένα μεγάλο αγώνα επιβίωσης και προσπάθειας να προσφέρουν πολύτιμο κοινωνικό έργο σε διάφορους τομείς, καλύπτοντας πολλές φορές παθογένειες και ελλείψεις του Κρατικού Μηχανισμού. Και δεν επιτρέπεται να τους αφήνουμε στη βορρά και τη χλεύη διάφορων κριτών του καναπέ, που έχουν άποψη για το πώς λειτουργούν ή ποια είναι τα κίνητρα αυτών που δημιουργούν νομιμότητες Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες με πολλές δυσκολίες, προσφέροντας πολύτιμο κοινωνικό αλλά και “πολιτικό” έργο, αφού επί της ουσίας λειτουργούν εκφράζοντας την Πολιτική των Πολιτών με στόχο την παραγωγή ωφέλιμου κοινωνικού έργου.

Ας προστατέψουμε λοιπόν τους Ενεργούς Πολίτες και Εθελοντές θεσμικά - όχι μόνο ελεγκτικά - από μια κατεδαφιστική και ισοπεδωτική αντιμετώπιση, κι ας ξαναδώσουμε στους Εθελοντές την αξία και την τιμή που τους ανήκει! Γιατί είναι απλά πολύτιμοι για την Κοινωνία!